

Bijlage 4

Werkprogramma NOV 2021
'Mensen maken Nederland'

Vast te stellen door de Algemene
Ledenvergadering op 19 november 2020

Colofon

Datum: september 2020

© NOV

www.nov.nl

Vereniging NOV

Koningin Wilhelminalaan 3, 3527 LA Utrecht

T 030 – 230 71 95

E algemeen@nov.nl

W www.nov.nl

Twitter: @Vereniging NOV

LinkedIn: Vrijwilligerswerk

KvK Utrecht 301 26 706

Rabobank 36.92.73.141

IBAN: NL16 RABO 0369 2731 41

Inhoudsopgave

Mensen maken Nederland	4
Kerntaak 1: collectieve belangenbehartiging	8
Kerntaak 2: Verbeteren van de kwaliteit van vrijwilligerswerk	15
Kerntaak 3: Versterken van de infrastructuur voor vrijwilligerswerk	25
Communicatie in 2021	30

Mensen maken Nederland

Onder deze titel organiseren we in Nederland in 2021 het Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet. Een jaar dat gericht is op het betrekken van 'nieuwe gezichten', nieuwe vrijwilligers die zich inzetten voor de ander of de samenleving als geheel en dus ook voor zichzelf. Vereniging NOV heeft als landelijke koepel- en brancheorganisatie vanaf 2018 het initiatief genomen tot het samen organiseren van dit jaar. Naar analogie van het VN Internationaal Jaar van de Vrijwilligers in 2001 en het Europees Jaar van het Vrijwilligerswerk in 2011 hebben we nu 'Mensen maken Nederland' als Nationaal Jaar van en voor de branche.

Met de titel 'Mensen maken Nederland...' kiezen we voor een breed bereik waarbij geen verschil gemaakt wordt in de organisatorische vorm van de vrijwillige inzet; het draait om burgerinitiatieven, coöperaties, sociale ondernemingen én vrijwilligersorganisaties. De jaren 2001 en 2011 waren vooral gericht op het bekendheid geven aan en het waarderen van de vrijwilligers. Dat blijft onverkort belangrijk, maar het grotere signaal is dat heel veel organisaties meer schouders en inzet kunnen gebruiken. Met 6.7 miljoen vrijwilligers in Nederland spreken we niet over een tekort, maar over een kans. Een kans in het betrekken en doen organiseren van nog meer mensen. Simpel omdat er meer vraag en behoefte is aan de maatschappelijke activiteiten, de hulp, het besturen, het natuuronderhoud, plezier, aandacht, schoonheid, veiligheid, dagbesteding, opvang, georganiseerde vakanties,..... kortom 'er voor elkaar zijn'. En het leuke is dat daarmee ook meer mensen ontdekken wie zij zelf nog meer zijn en welke waardering je krijgt door het geven van je tijd. Meer schouders dus voor meer maatschappelijke waarde.

'Mensen maken Nederland' is een meerjarig programma waarbij het jaar 2020 gericht was op het mobiliseren, partners betrekken en het toerusten van alle maatschappelijke actoren. 2021 is het campagnejaar met een veelheid aan activiteiten, promotie en werving. In 2022 gaat het om bestendigen en door ontwikkelen van organisatorische slimheid, kracht en samenwerking in het aanspreken en inzetten van mensen.

Achtergrond en daarmee focus van het Nationaal Jaar:

1. Ondanks bijna 6.7 miljoen vrijwilligers kunnen organisaties nog altijd meer mensen met hun inzet en kracht gebruiken. In de uitvoering, voor de meer substantiële taken van organisator/coördinatie en in het bestuur. Zowel mensen die meer flexibel zijn als ook een meerjarige verbinding aangaan. Zoals bij de meer geschoolde vrijwilligerstaken. Veel sectoren en organisaties spraken Vereniging NOV aan met dit vraagstuk. De ene zoals de sport met meer bestuursleden, in de zorg de behoefte en vraag aan meer uitvoering en coördinatie en o.a. de cultuur en natuur in het jaarlijks aantrekken van een groot aantal vrijwilligers.
2. Organiseren wordt complexer, omdat er aan het organiseren zelf meer regels en kwaliteit verbonden zijn. Dat vraagt ook de goede mensen op de goede plek.
3. Meer diversiteit in mensen en vormen van inzet zijn wenselijk. Meer flexibiliteit met vaste en tijdelijke of oproepvrijwilligers. Een bredere bereik onder mensen die het vrijwilligerswerk niet van huis uit kennen of zich daar zelf niet/weinig competent in achten.
4. De concurrentie in tijd en tijdsbesteding is groter voor mensen: studiebelasting, (sociale)media, vrijetijdsbesteding, langer doorwerken, hoge arbeidsproductiviteit, de grotere vraag naar familiale inzet in mantelzorg, activiteiten van de kinderen, etc.

5. Veel vrijwilligersorganisaties maar ook instellingen (wijkteams, zorg, musea, scholen) werven ieder de 'eigen' vrijwilligers naast en in concurrentie met elkaar. Waar is samenwerking en vormen van roulatie en opvolging (cyclisch vrijwilligerswerk) slim en mogelijk?
6. Het nationale beeld over langere tijd is dat wel eenzelfde percentage mensen zich als vrijwilliger inzetten, maar dat zij dat gemiddeld in veel een kleiner aantal uren per week doen dan voorheen. Zo deden ze in 2006, 6 uur per week en in 2017 gemiddeld 4,7 uur per week vrijwilligerswerk). En met 6,7 miljoen mensen zijn dat heel veel uren minder.

Uit onderzoek naar de achtergrond van de niet- en de niet meer vrijwilliger, komen drie aspecten naar voren:

1. Bereidheid; waar en hoe voelen mensen zich aangesproken en waar zit de motivatie om de eigen tijd daartoe vrij te maken?
2. Beschikbaarheid; hoe is de inzet in te passen in de eigen mogelijkheden in tijd en plaats?
3. Bekwaamheid; hoe weten mensen dat zij de kennis en ervaring hebben of kunnen verwerven voor de vrijwilligerstaak?

Over het Nationaal Jaar verder meer in kerntaak 1, pagina 10.

Covid-19

En toen werd de wereld geconfronteerd met een pandemie met ongekende gevolgen. Met een impact op gezondheid, fysieke afstand in het elkaar ontmoeten. Een abrupte aanpassing van gewoonten, vanzelfsprekendheden en de wijze van sociale contacten. Zowel sociaal, cultureel als ook economisch. Ook zagen we een toename van solidariteit in het er zijn voor de naaste, met oog voor elkaar, de burens, en het meer georganiseerde verband. Nieuwe coronasites om vrijwilligers te werven of de bestaande zoals Ready2Help en lokale organisaties in de zorg kregen een grote hoeveelheid aanmeldingen. Bij urgentie en heldere concrete vraag is de bereidheid heel groot. De wervingskracht van de snelle, digitale en geografisch breed bereikbare sites is enorm. De daar tegenoverstaande match in het insluiten van de individuele vraag is heel kleinschalig, gebouwd op vertrouwen, relatie en vaak het elkaar al kennen. Lokale al bestaande samenwerkingsverbanden tussen de betaalde (wijk)zorg het vrijwilligersveld/ de vrijwilligerscentrale en partners als de woningbouwcorporaties en de gemeente konden de match makkelijker maken. Soms juist werden door Covid-19 verbindingen gelegd die eerder niet van de grond kwamen. Deze ervaringen vragen het doordenken wat regulier beter kan in deze match.

Effecten zijn veel breder dan die alleen op het vlak van zorg- en hulpverlening. Er is een grote impact op het organiseren van vrijwilligers in een grote diversiteit en met volledig uiteenlopende contexten en werkelijkheden. Denk aan het Nederlandse Rode Kruis met hun volle en opgeschaalde inzet in deze ramp en vele vormen van inzet die volledig stil liggen. Het vrijwilligerswerk past zich met de golven van de realiteit aan in het meer en minder kunnen doen. Enerzijds met regels en protocollen voor de veiligheid, anderzijds met creativiteit en verschuiven van de vormen van activiteit naar onder andere digitaal werken en op 'fysieke afstand in sociale nabijheid'. Covid-19 vraagt afwegingen die eerder niet of veel minder gemaakt hoefde te worden. Denk aan de afweging van het gezondheidsrisico van met name ouderen, die in eerste instantie alleen RIVM-maatregelen op basis van leeftijd te verdragen hadden. Omgekeerd is daar het groeiende signaal van uitzichtloosheid, verlies van zingeving en het ontnemen van zelfbeschikking om een eigen afweging te maken.

Eenheidsregels sluiten mensen uit en zorgen dat organisaties niet meer denken in alternatieven en het gesprek individueel op maat aangaan. Leeftijdsgrenzen van en aan vrijwillige inzet werden eerder ook in bepaalde organisaties gesteld. Zoals bij veel effecten van Corona is het vraagstuk dus niet onbekend en nieuw, maar de mate en breedte van de regel maken dat de impact veel groter is.

Met het schrijven van dit werkplan zitten we nog midden in de weerbarstigheid van het moeizaam gaan herkennen van effecten van de pandemie voor zowel de korte als de langere termijn. Dat het vrijwilligerswerk zich moet aanpassen en innoveren is duidelijk. De directe financieel-economische effecten zijn bij het stilleggen van activiteiten duidelijker. Vaste lasten lopen door terwijl inkomsten ontbreken. De bredere effecten op langere termijn in minder leden, minder eigen inkomsten, bezuinigingen van de overheden, bestedingsruimte van fondsen en andere financiers zijn onduidelijk.

Al voor Covid-19 keken gemeenten naar hun extra kosten in onder andere de jeugdzorg. Daarmee gepaard kwam de noodzaak tot bezuinigingen op andere terreinen, zoals ook de ondersteuning van het vrijwilligerswerk. Met de negatieve inkomsteneffecten van Covid-19 voor gemeenten wordt het vraagstuk alleen maar groter.

Vrijwillige inzet is niet gratis en vraagt investering in het organiseren, het bieden van kwaliteit en het om weten gaan met een grotere complexiteit in regels van het organiseren. Voor die doorzet en facilitering zijn meerdere actoren in de samenleving nodig. In eerste instantie is dat de sector zelf, maar ook de overheid met de passende voorwaarden, het bedrijfsleven met hun medewerkers en expertise, fondsen met toegankelijke financiering, en natuurlijk de mensen die zich nog niet of niet meer vrijwillig inzetten.

Welk langetermijneffect Covid-19 heeft voor de aantallen vrijwilligers is onduidelijk. Wat betekent het voor vrijwilligers met een gezondheidsrisico en/of het langdurig niet actief kunnen zijn en daardoor het verschuiven van de eigen tijdsbesteding. Of nu toch een momentum om afscheid te nemen? We weten het niet. Het Nationaal Jaar heeft in 2019 de ambitie geformuleerd om van 48,5% vrijwillige inzet naar 55% te gaan, maar mogelijk is het behouden al een grote uitdaging.

Nationaal Jaar 'Mensen maken Nederland' en lobby

Dit jaarprogramma 2021 staat op veel punten in het licht van het Nationaal Jaar. In de keuze van thema's en de activiteiten, in de agenda van de netwerken en in de uitvoering van de projecten werken we aan of verbinden activiteiten met het Nationaal Jaar. Ook in de doorlopende activiteiten zoals die van wet- en regelgeving, vrijwilligerswerk in welzijn & zorg via het netwerk LOVZ en in een programma als Samen Ouder Worden staat werving en coördinatie van vrijwilligers op de agenda. 2021 is ook het jaar van de Tweede Kamerverkiezingen en kabinetsformatie. Keert het 'oude normaal' zo snel mogelijk terug of staan we langer stil bij wat we fundamenteel anders zouden kunnen en moeten doen? Investeren we om de grotere solidariteit door te zetten, maken we meer tijd voor elkaar. Investeren in kinderen, in ouderen en 'passend thuis', in het organiseren van samenredzaamheid? Aan welke groei geven we aandacht?

Strategie en kernfuncties

Vereniging NOV is de plek waar formeel en informeel georganiseerde verbanden van vrijwillige inzet bij elkaar komen. De tijd met Covid-19 en erna vraagt een toekomst met lef en leiderschap in het samenwerken om dingen beter en anders te doen. Deze investering ligt op het bord van de aangesloten leden, maar gaat ook om hoe Vereniging NOV daar als branche in acteert en om hoe we gebruik maken van elkaars kennis, ervaring en successen. Dat we samen leren van vraagstukken die nieuwe antwoorden nodig hebben. Als collectief zijn we aan zet, met de vele gezichten van vrijwillige inzet, in ons Nationaal Jaar. Dáár pakt Vereniging NOV als netwerk van organisaties haar rol.

Het digitale Platform Vrijwillige Inzet werkt als zoek- en vindplaats van mensen, vragen en antwoorden uit de praktijk. Het is de vindplaats van heel veel kennis en informatie, maar werkt ook als extra toegang naar het vinden van een vrijwilligersuitdaging in Nederland via de vrijwilligerscentrales en landelijke platforms en ook de vacaturepagina's van individuele leden. Het Nationaal Jaar geeft een verdere versterking en functionaliteit aan het platform. Met toolkits, webinars, E-learnings, content als 'vinden & binden' en vrijwilligersmanagement. Het platform is hét communicatieve middel voor de activiteiten van Vereniging NOV. De jaarlijkse Nationale Vrijwilligersprijzen 2021 hebben ook als focus het vinden van nieuwe gezichten. De verbeterslag in 2020 zet zich door in een grotere bereik, aandacht voor de onderscheidende rol van gemeenten, inpassing van de aandacht voor vrijwilligers met een beperking en de match tussen lokale prijzen en deze landelijke.

In dit jaarplan 2021 geven we aan hoe we aan de functie en rol van Vereniging NOV uitvoering geven. We beschrijven deze activiteiten vanuit onze drie kernfuncties:

1. Collectieve belangenbehartiging.
2. Verbeteren van de kwaliteit van vrijwilligerswerk.
3. Versterken van de infrastructuur voor vrijwilligerswerk.

In die kernfuncties zijn de jaarplannen van de netwerken en programma's opgenomen: LOVZ (zorg), De netwerken Wet- & regelgeving, Lobby & Communicatie, NOVi van de vrijwilligerscentrales, Wetenschap, Vrijwillige Inzet Goed Geregeld en Vrijwilligers-Talent-management. De grote programma's van het Nationaal Jaar en de Nationale Vrijwilligersprijzen, Samen Ouder Worden, Vrijwillige inzet door AZC bewoners en sociale veiligheid /gratis VOG. De draagkracht en de voortgang van alle netwerken en programma's worden bepaald door de mede-sturing en uitvoering met de leden.

Verenigingsbestuur

Het verenigingsbestuur van Vereniging NOV bestaat uit de volgende vrijwilligers: Marianne Besselink (voorzitter, Maatschappelijke Diensttijd, Nat Jaar), Willemijn Gerritsen (jongeren en vrijwillige inzet), Fenna Noordermeer (NOVi netwerk en kwaliteit/Goed Geregeld), Norman Uhlenbusch (penningmeester, sociale veiligheid), Saskia Buijk (samenleving-bedrijven-overheid, Nat Jaar) en in november 2020 de te benoemen nieuwe bestuursleden.

NOV-bureau

Het NOV-bureau bestaat uit een klein, maar groeiend team van 17 medewerkers met strategisch-inhoudelijke/uitvoerende functies en ondersteuning en beheer. Het betreft zowel vrijwillige (drie personen) als betaalde vaste en freelance medewerkers.

Kerntaak 1: collectieve belangenbehartiging

Wat houdt dit in?

Vereniging NOV verenigt haar leden op thema's en onderwerpen die het vrijwilligerswerk versterken en mogelijk blijven maken. De keuze om in 2021 een groots Nationaal Jaar met elkaar te organiseren komt voort uit het belang om vrijwillige inzet continu te positioneren en daar aandacht voor te organiseren. Zoals in de inleiding verwoord vraagt dat mobilisatie van de samenleving als geheel: vrijwilligersorganisaties, maatschappelijke organisaties, onderwijs, de overheden, bedrijfsleven en fondsen.

Het belang van het opkomen voor een goede organisatie en coördinatie van vrijwillige inzet komt in meerdere netwerken en programma's sterk naar voren. Zowel in de uitvoering zelf de zaken op orde hebben in de vele organisaties als de behartiging van het structureel investeren in deze inzet van bewoners van overheden en andere financiers. Meerdere programma's en netwerken pakken beide punten op. Het programma Samen Ouder Worden richt zich onder andere op het versterken van de functie van de vrijwilligerscoördinator. Het netwerk Wet- & Regelgeving bepleit niet alleen proportionele en passende regels, maar ziet ook de functie van betaalde coördinator/verenigingsmanager nodig om bij veel besturen de taak in draagkracht voor vrijwilligers nog aantrekkelijk te doen zijn. Netwerk Vrijwilligers Talent Management wisselt goede voorbeelden uit van coördinatie die de individuele vrijwilliger centraal stelt: niet de vacature of de functie maar de vrijwilliger zelf is het vertrekpunt om tot taak en rol te komen. Ook het programma Vrijwillige Inzet Goed Geregeld gericht op de kwaliteit van werken met vrijwilligers versterkt de rol van coördinator.

Met de beleidsvisie van de participatiesamenleving zien we overheden zowel zoeken naar hun rol in het bieden van (meer) ruimte aan bewoners in hun eigenaarschap en zelforganisatie van de samenleving. Tegelijkertijd zien we overheden en betaalde instellingen meer sturen op het instrumenteel inzetten van vrijwilligers; als goedkope menskracht, extra handjes, als productiefactor en bij de verplichte vormen van inzet zoals de 'tegenprestatie' in de participatiewet. In onder andere de verpleeghuiszorg, maar ook in ziekenhuizen worden eenvoudige werkzaamheden overgeheveld naar vrijwilligers; licht verzorgende taken, eten koken, patiëntenvervoer en de weg wijzen. Voor sommige vrijwilligers mooie werkzaamheden, maar de inzet van vrijwilligers kan zo veel meer rijkdom bieden en waarde toevoegen naast de eenvoudige taken. Tijd voor gesprek, aandacht, zingeving, specifieke activiteiten op maat per bewoner/patiënt zijn daar voorbeelden van. Vrijwillige inzet is niet primair gericht op het ontlasten van de betaalde kracht, maar op het aanvullen van de kwaliteit van zorg, welzijn, betere natuur etc.

In de gesubsidieerde sectoren als die van zorg, welzijn, cultuur en bibliotheken is sterk bezuinigd op de organisaties en de betaalde formatie. In de zorg speelt er ook een toenemend tekort aan betaald personeel. De jeugdzorg kampt met tekorten aan geld en inzet. In meerdere gemeenten wordt de politieke keuze gemaakt om in het Wmo-budget middelen te verschuiven naar de jeugdzorg en dit te bezuinigen op de ondersteuning van vrijwilligers/de vrijwilligerscentrales. 'Meer met minder' is dan de herhaalde opgave waar centrales voor komen te staan of ze verdwijnen zelfs totaal.

Ook bij het huidige kabinet zie je verschillende perspectieven. Het vrijwilligerswerk is samenleving breed van natuur, cultuur, sport, hobby etc. Maar de lokale ondersteuning aan dit brede veld bij gemeenten is financieel en beleidsmatig vaak ondergebracht in de Wmo-middelen.

De krapte in de lokale Wmo-budgetten van veel gemeenten heeft recht evenredig gevolgen voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk. Lokaal beleid op de breedte van het vrijwilligerswerk is de afgelopen jaren versnipperd. Soms in het wijkenbeleid, bewonersparticipatie, soms smal binnen zorg en mantelzorg. Overstijgende beleidsthema's als inburgering en vrijwilligerswerk, Participatiewet en vrijwillige inzet, inzet van het bedrijfsleven, sociale veiligheid in de sport en breder krijgen versnipperd aandacht. Vereniging NOV bepleit een veel sterkere koppeling van al deze losse stukken die het vrijwilligerswerk bepalen. In het kader van de Nationale vrijwilligersprijzen voert NOV een gericht kleinschalig onderzoek uit naar de integraliteit van de beleidspraktijk van gemeenten. Via het etaleren van gemeenten die dit goed doen gaan we de dialoog verder aan in de meerjarige uitvoering van de prijzen. De gemeenteraadsverkiezingen 2022 bieden ook een aanleiding tot gesprek en bieden van de goede voorbeelden.

Ook zien we de landelijke investeringen van dit kabinet in het vrijwilligerswerk: de verruiming regeling Gratis VOG, de ontwikkeling van de Maatschappelijke Diensttijd, de inzet van vrijwilligers voor ouderen, de indexatie van de forfaitaire vrijwilligersvergoeding en de nieuwe inburgeringswet met de ondersteuning van nieuwkomers in hun vrijwillige inzet. Bij de uitwerking van deze investeringen was en is Vereniging NOV nauw betrokken. Deze betrokkenheid is soms in het mede uitvoering geven en mogelijk maken, soms in het kritisch bieden van advies en commentaar. Daarin is Vereniging NOV ook lobbyist van het vrijwilligerswerk samen met de leden. Vereniging NOV als gesprekspartner van de politiek en de overheid in met name de ontwerpfases van beleid. We zoeken de samenwerking nadrukkelijk op, maar schuwen niet de rol om via de politiek of de media het perspectief en belang van de sector te verwoorden. Vereniging NOV richt zich landelijk op de systeemkant van het vrijwilligerswerk; het landelijke beleid in wetten, regels en stimulering. We maken ons hard voor het zowel lokaal als landelijk investeren in vrijwillige inzet.

Wat zijn de doelen voor 2021?

- Met het Nationaal Jaar zijn meer en een diverse groep aangesproken en vrijwillig actief. Versterken en adviseren we organisaties in hun werkwijzen in het bereiken en inzetten van vrijwilligers. De landelijk- lokale campagne 'Mensen maken Nederland' genereert handvatten voor de promotie en werving.
- Proportionaliteit en differentiatie van regelgeving. Belang behartigen van betere ondersteuning aan organisaties bij de toepassing van regels.
- Politieke lobby van het vrijwilligerswerk voor de Tweede Kamerverkiezingen van maart en de daaropvolgende kabinetsformatie en regeerakkoord. Voorbereiding op en ondersteuning naar het vrijwilligerswerk in hun lobby en positionering bij de gemeenteraadsverkiezingen 2022
- Toegang tot en agendering van het vrijwilligerswerk in de bestuurlijke commissies/netwerken van gemeenten en Divosa.
- Samenwerking en uitwisseling met de netwerken van filantropie: Goede Doelen Nederland, VU Amsterdam.
- Uitvoering geven aan De Nationale Vrijwilligersprijzen.

Nationaal Jaar 'Mensen maken Nederland'

In de uitvoering van het Nationaal Jaar heeft Vereniging NOV de functie van aanjagen, agenderen, inspireren, verbinden, partners betrekken en toerusten met concrete tools en interventies. Het hoofddoel van Mensen maken Nederland is dat substantieel meer mensen en een grotere diversiteit aan mensen actief zijn in de samenleving. Dat doen we op vier manieren:

1. De campagne 'Mensen maken Nederland'

Dit thema van de campagne willen we gebruiken als een overkoepelende slogan. Waarbij Vereniging NOV zelf de partij zal zijn die 'Nederland' als landelijke koepel gebruik. 'Mensen maken ...' zal de aangeboden invuloefening zijn voor een grote diversiteit aan duidingen en geografische herkenbaarheid. Van de buurt, het dorp, de wijk, straat, provincie of meer (Mensen maken Lombok, of Hendrik-Ido-Ambacht). Dit kunnen ze aanvullen met datgene waar zij als organisatie voor staan, bijvoorbeeld groener, socialer, vrolijker, speelser etc. De campagne zal de werking hebben om landelijk massa, aandacht en publiciteit te genereren met een zeer lokale toepassing in vele verhalen. De inzet en aanspraak komt lokaal tot stand. 'Mensen maken Nederland' is geen product of uit te rollen specifieke functie of dienst. Het is een verbindend thema.

Binnen de campagne zullen we ook diverse activiteiten opzetten zoals een social media campagne om 365 verhalen van vrijwilligers te vertellen. Een Week van het Vragen in januari, waarin we mensen uitnodigen om andere mensen eens mee te nemen naar hun vrijwilligerswerk en een combinatie van free en paid publicity om nieuwe gezichten kennis te laten maken met het vrijwilligerswerk.

2. De Expedities Nieuwe Gezichten

De expedities zijn gericht op de organisaties met vrijwilligers om nieuwe wegen te ontdekken die nodig zijn om nieuwe en soms ook andere mensen te vinden als vrijwilliger. Stil te staan bij hoe deze nog niet eerder bereikte vrijwilligers jouw organisatie zien, deze aantrekkelijk is en hoe de ruil in tijd en bijdrage er uit ziet. Een expeditie om je eigen grenzen in werven en organiseren van vrijwilligers als organisatie te ontmoeten en te verleggen.

De ambitie is om met 200 getrainde expeditie leiders lokaal/regionaal 2021 organisaties mee te nemen in hun proces van het succesvol betrekken van nieuwe gezichten. En daartoe ook aanpassingen waar nodig te doen in de eigen organisatie. De expedities zijn methodische trajecten met ondersteunend materiaal en hulpmiddelen met een achttal te onderscheiden gezichten (jongeren, ouderen, vluchtelingen, medewerkers vanuit hun bedrijven etc.).

3. Samenwerking met bedrijfsleven, onderwijs, fondsen, Goede doelen, gemeenten

Het Nationaal Jaar legt contacten, partnerships en samenwerking met de vele maatschappelijke actoren die hier hun bijdrage aan leveren. Met de werkgeversorganisaties van het MKB en VNO-NCW worden plannen uitgewerkt. Vooral gericht op het voortbouwen op wat er al op allerlei manieren aan bijdrage en inzet is in middelen, mensen, kennis, publiciteit en ook financiële bijdragen. Het ministerie van VWS, coördinerend ministerie voor het vrijwilligerswerk financiert en participeert in het jaar. Meerdere fondsen, de koepel van filantropische organisaties; FIN, de netwerkorganisatie van Goede doelen Nederland zijn aangehaakt om het Jaar brede bekendheid en mede uitvoering te geven.

4. Onderzoek naar de match met nieuwe gezichten.

Het Nationaal Jaar heeft het oogmerk om een duurzame investering te geven aan het draagvlak betrokkenheid en participatie door middel van vrijwillige inzet duurzaam te vergroten. Het programma loopt dan ook verder in 2022 om uitkomsten, resultaten en geleerde lessen in het jaar een verder doorzet te geven. Belangrijk onderbouwing daarin krijgt vorm via een meelopend actieonderzoek van de Erasmus Universiteit. Gericht op het verder inzicht krijgen in de werkende factoren waarmee organisaties de nieuwe gezichten slim en ook efficiënt weten te bereiken en in te zetten. Vaak ook in samenwerking met een derde partij waar deze nieuwe gezichten mee verbonden zijn: de werkgever, de inburgeraar, de tegenprestatie, de opleiding van de student, Maatschappelijke Diensttijd etc.

5. Vrijwilligerswerk en de Sustainable Development Goals (Duurzame ontwikkelingsdoelen)

Op de ALV van juni 2019 is een eerste workshop georganiseerd over deze set aan wereldwijde maatschappelijke doelen. Dat zijn zeventien doelen geformuleerd door de VN, onderschreven door Nederland om de wereld tot "een betere plek te maken in 2030". Alle maatschappelijke vrijwilligersorganisaties werken al aan één of meerdere doelen. De SDG's geven een mogelijkheid en raamwerk om de eigen inzet te verbreden over meerdere doeleinden en ook beter te positioneren naar andere stakeholders als de financierende gemeente of de samenwerking met het bedrijfsleven. Er zijn al 100 Global Goal Gemeenten en steeds meer bedrijven sluiten zich bij de netwerken van SDG's aan. Het biedt een raamwerk om eenzelfde taal te spreken en elkaar daardoor onderling beter te kunnen opzoeken in het bereiken van de uitgewerkte resultaten per goal. In 2021 zullen we in de aanpak van het Nationaal Jaar en de kansen van verdere verbinding met het bedrijfsleven de SDG's als framework, in taal en daarmee herkenning en overbrugging exploreren. Ook in samenwerking met foundations, de filantropie en Goede Doelen Nederland zijn verdere verbindingen te maken. Dit samen met NOV-leden en MKB Nederland en VNO-NCW

Netwerk Wet- & regelgeving (W&R)

De kern van de inzet van Vereniging NOV met dit netwerk is het bewerkstelligen proportionaliteit en differentiatie van regelgeving. Jaarlijks komen er nieuwe wetten, regels en verordeningen of zijn er wijzigingen die ook voor vrijwilligersorganisaties van toepassing zijn. Voor bestuurders van organisaties zijn de ontwikkelingen moeilijk bij te houden. Het is ook niet altijd duidelijk welke wetgeving nu wel en niet en in welke mate gelden. Een voorbeeld daarvan is dat nog weinig bestuurders weten dat ook de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) voor hen van toepassing is en dat ze bij de Kamer van Koophandel hun uiteindelijke belanghebbenden (UBO's) moeten registreren. In het netwerk worden landelijke en lokale ontwikkelingen besproken met vertegenwoordigers van de landelijke koepelorganisaties uit verschillende sectoren. Wetgeving in het algemeen is in de regel generalistisch waardoor vrijwilligersorganisaties aan dezelfde voorwaarden moeten voldoen als organisaties met betaalde werkers en bedrijven met juridische afdelingen. Het verdient daarom aandacht om de vrijwillige bestuurders extra te ondersteunen bij wet- en regelgeving. Specifiek zullen we ons in 2021 richten op het lokale faciliteren en ondersteunen van vrijwilligersorganisaties bij wet- en regelgeving. Vanuit de Wmo hebben gemeenten een rol in de ondersteuning van het lokale vrijwilligerswerk. Het thema wet- en regelgeving is daarin veelal geen onderdeel terwijl vrijwilligersorganisaties aangeven het moeilijk vinden om aan lokale regelingen te voldoen.

Extra aandacht zal er zijn voor de betaalbaarheid van vrijwilligersactiviteiten. Dit was al zo, maar is versterkt door de corona crisis. Door de lockdown zijn vrijwilligersactiviteiten niet doorgestaan en organisaties hebben daardoor inkomsten gemist.

Dit geldt ook voor grote evenementen waaruit organisaties inkomsten hebben met hun vrijwillige inzet. Een gevolg hiervan kan zijn dat contributies of eigen bijdragen veel hoger moeten worden omdat anders de organisaties verdwijnen. Een manier om dit te voorkomen is het reduceren van kosten voor organisaties. Vooral de lokale overheden kunnen hierin een rol spelen.

In 2020 is samen met de VNG een vragenlijst over de vrijwilligersverzekering onder vrijwilligersorganisatie en gemeenten verspreid. De resultaten zullen eind 2020 verwerkt zijn in een rapport. Conclusies en inzichten hieruit zullen besproken worden met de sector en gemeenten.

De activiteiten in 2021 zijn:

- Reageren op internetconsultaties van wetswijzigingen of nieuwe wetgeving.
- Politiek informeren over knelpunten in wetgeving.
- In gesprek gaan met ambtenaren van ministeries.
- Reageren op het regeerakkoord bij een nieuw kabinet.
- Blogs schrijven over praktijkvoorbeelden van wetgeving.
- Nieuwe informatie toevoegen aan de dossiers wet- en regelgeving.
- Informatiebladen maken over nieuwe of gewijzigde wetten en regels.

Actuele wetgeving waar het netwerk zich mee bezighoudt:

- Wet bestuur en toezicht.
- Aanpassingen Uitvoeringsbesluit AVG.
- Wijziging Drank- en horecawet.
- Wetgeving over de digitale van de overheid en gevolgen voor vrijwilligers(organisaties).
- Omgevingswet.

Netwerk Lobby & Communicatie (L&C)

In 2021 staat er veel te gebeuren. Niet alleen vinden de Tweede Kamerverkiezingen plaats, maar ook de voorbereidingen voor de gemeenteraadsverkiezingen het jaar erop zijn in volle gang. Naast de brede lobby voor de erkenning van de impact van vrijwillige inzet door het mogelijk maken van concrete ondersteuning en lastenverlichting, zetten we als Vereniging NOV ook concreet in op de positie van de vrijwillige zorg en hulpverlening en het opnieuw verschaffen van een (verplichtend) landelijk kader voor gemeenten voor de ondersteuning van het vrijwilligerswerk. Hierbij vervult de rol van de vrijwilligerscentrale een kernfunctie voor praktische ondersteuning en advisering, maar ook voor vernieuwing en verbinding.

Lobby Tweede Kamerverkiezingen maart 2021, kabinetsformatie en regeerakkoord

NOV heeft in 2020 met het [Position Paper](#) en in direct contact met programmacommissies van de partijen de noodzaak tot landelijk beleid naar de partijen duidelijk gemaakt. Er zijn 4 kernthema's benoemd:

1. Ondersteuning lokaal prioriteit geven.
2. Inzet vanuit het bedrijfsleven aantrekkelijk maken.
3. Betrekken van jongeren en behoud Maatschappelijke diensttijd.
4. Neem verantwoordelijkheid en blijf investeren als overheid in vrijwilligerswerk

Vereniging NOV zoekt gericht relaties en de netwerken op van o.a. NOC*NSF, Goede Doelen organisaties en de filantropie sector om inbreng van elkaar te versterken 'Geven in Tijd' is één van de vormen van filantropie naast het geven van geld. Er is een gezamenlijk belang om dit mogelijk te houden, ook fiscaal gezien.

Het is inmiddels al een traditie dat Vereniging NOV met de leden voor de Tweede Kamer in december het politiek ontbijt organiseert. Zo ook weer dit jaar. Gericht op contact van NOV-leden met de Kamerleden, onderwerpen te agenderen en een aanzet te zijn tot vervolgesprekken.

Nationale Vrijwilligersprijzen 2021

Met de Nationale Vrijwilligersprijzen geven we het belang van vrijwillige inzet aan, delen we kennis over het benodigde (ondersteunings) klimaat en laten vrijwilligersorganisaties elkaar zien wat succesvolle werkwijzen zijn. Het jaar 2021 is een bijzonder jaar, waarin we als sector binnen het Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet meer en andere gezichten willen betrekken. De Nationale Vrijwilligersprijzen passen naadloos in die doelstelling, niet-vrijwilligers krijgen inzicht in waarom vrijwillige inzet ook voor hen verschil kan maken. We vragen hiervoor aan gemeenten en vrijwilligerscentrales om lokale vrijwilligersinitiatieven te stimuleren om zich aan te melden met een creatieve uiting waaruit blijkt hoe zij nieuwe gezichten betrekken of willen betrekken. Het kan gaan om een video, een PowerPoint, een lied of wat ze ook maar kunnen verzinnen. Anders dan in voorgaande jaren kunnen initiatieven dus zichzelf aanmelden en zijn ze niet afhankelijk van anderen om dat te doen. Tegelijkertijd willen we gemeenten en vrijwilligerscentrales in staat stellen om op een laagdrempelige manier zelf Vrijwilligersprijzen te organiseren.

Er zijn prijzen in drie categorieën:

1. Lokale initiatieven, 12 genomineerden die allemaal een videoproductie krijgen, met een extra geldbedrag voor de winnaar.
2. Landelijke initiatieven.
3. Individuele vrijwilligers (VriendenLoterij Passieprijs), waaronder ook specifiek vrijwilligers met een beperking. Maar liefst 350 vrijwilligers ontvangen een prijs.

De prijsuitreiking vindt in principe plaats tijdens het We doen het samen! Festival in juni 2021.

Voor gemeentelijk vrijwilligerswerkbeleid willen we, los van de centrale prijsuitreiking, een aantal gemeenten een eervolle vermelding geven. Hiervoor organiseren we samen met sector een onderzoek naar gemeentelijk beleid.

Wat is het maatschappelijk effect van deze kerntaak?

Vrijwillige inzet levert een essentiële bijdrage aan de samenleving. De corona pandemie maakt dit wederom duidelijk. Niet omdat het verplicht is moet, maar omdat mensen daar intrinsiek voor kiezen om er voor de ander te zijn. Deze manifeste mobilisatie kracht vraagt mede inzet en verbinding van de andere actoren; de maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven, de overheden. Gemeenschap zijn is samenspel. Met het Nationaal Jaar als een brede beweging in Nederland zijn niet actieve en niet-meer actieve mensen aangesproken op het zich inzetten voor een ander of de samenleving als geheel.

IJkpunten

1. Organisaties met vrijwilligers weten en kunnen meer mensen inzetten en de samenleving aanspreken.
2. Wetten en regels die beter rekening houden met de draagkracht en specifieke eigenheid van vrijwilligers gestuurde organisaties. Betere ondersteuning en facilitering op de toepassing van regels en wetten.
3. Programma's van politieke partijen benoemen het belang en de rol van de overheid ten opzichte van vrijwilligerswerk. Doorzet daarvan in de formatie en regeerakkoord.
4. Inspiratie en pakket van ondersteuning voor de lobby bij de verkiezingen in de gemeenten
5. Visie en beleid op vrijwillige inzet is geagendeerd bij commissies en netwerken van gemeenten en diensten.
6. De vrijwilligerssector en filantropie werken samen in onderzoek, toerusting van vrijwilligersmanagement en lobby voor goede maatschappelijke condities.
7. Nationale zichtbaarheid van de breedte en diversiteit van vrijwilliger inzet. Vrijwilligersprijzen met brede deelname van individuele vrijwilligers, organisaties en gemeenten.

Kerntaak 2: Verbeteren van de kwaliteit van vrijwilligerswerk

Wat houdt dit in?

Vereniging NOV is het platform, het podium en de ontmoetingsplek voor het behouden en verbeteren van de kwaliteit van het vrijwilligerswerk in Nederland. Met de leden samen, met inzet van externe expertise en een diversiteit aan vormen van uitwisseling en ontmoeting, biedt Vereniging NOV deze landelijke functie. Waar in kerntaak 1 van de belangenbehartiging het accent ligt bij het mobiliseren van de andere maatschappelijke actoren, ligt in deze taak het aspect bij de eigen inzet van het werkveld voor kwaliteit. De eigen aantrekkelijkheid, laagdrempelige toegang voor vrijwilligers, diversiteit en toerusting en deskundigheidsbevordering. Kortom alles waar je zelf primair eigenaar van bent. Vereniging NOV bundelt thema's en onderwerpen op de gezamenlijke ambitie: *Vrijwillige Inzet overal Goed Geregeld*.

Zo delen we o.a. kennis en kunde over de thema's:

- Sociale veiligheid en de (gratis) VOG.
- Het goed besturen van vrijwilligersorganisaties.
- Het vak van Vrijwilligers Talent Management.
- Vrijwilligersbeleid.
- ICT.
- Vrijwilligerswerk in welzijn, hulp- en dienstverlening en zorg.
- Versterken lokale samenwerking in de inzet door en voor ouderen.
- Maatschappelijke Diensttijd voor jongeren en organisaties.
- Vrijwillige inzet door asielzoekers en statushouders.
- Wetenschappelijke inzichten in vrijwilligerswerk.

Vereniging NOV is aanjager, facilitator, verbinder en deler, maar de community zorgt voor verdere inhoud, verrijking en vertaling van thema's naar de praktijk.

Door Covid-19 is het aanbod van online webinars, conferenties en E-learning exponentieel toegenomen. Daar waar aanvullend en in relatie tot de kerntaken, het Nationaal Jaar en de verschillende inhoudelijke programma's deelt Vereniging NOV het aanbod van anderen of organiseert Vereniging NOV het zelf. Als landelijke koepel bieden we exclusief de gratis E-learning 'Instructie Verantwoord Alcohol Schenken' aan.

Wat zijn de doelen voor 2021?

- Organisaties met vrijwilligers hebben toegang tot informatie en instrumenten omtrent vrijwilligersbeleid en -management en het NOV-Keurmerk Vrijwillige Inzet Goed Geregeld, E-learning en talentmanagement.
- Organisaties met vrijwilligers vinden hun weg naar het programma van de Maatschappelijke Diensttijd.
- Preventie in misbruik en ongewenst gedrag in het vrijwilligerswerk, toegang tot regeling Gratis VOG.
- Statushouders en asielzoekers in azc's leggen contacten en maken kennis met de Nederlandse taal, gewoonten en gebruiken door middel van vrijwillige inzet en deelname aan activiteiten.
- Bestuursleden hebben netwerken en faciliteren elkaar in het programma BestuurdersCentraal in de provincie Overijssel.
- Organisaties met vrijwilligers in hulp, ondersteuning en zorg delen kennis en ervaring voor een beter functioneren en coördineren van vrijwilligers.
- De lokale samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties onderling en het betaalde veld is versterkt voor en met ouderen in hun langer zelfstandig thuis wonen.

Werken met vrijwilligers 'Goed Geregeld'

Vrijwillige Inzet Goed Geregeld is een methodiek voor vrijwilligersbeleid en -management. Het bestaat uit:

- Een zelfevaluatie voor vrijwilligersorganisaties.
- Een adviseursnetwerk dat de methodiek gebruikt in hun advies- en ondersteuningswerk.
- De mogelijkheid voor organisaties het NOV-keurmerk Vrijwillige Inzet Goed Geregeld te behalen.

Alles ten behoeve van goed omgaan met vrijwilligers. Om vrijwilligers te behouden, vrijwilligers positieve ervaringen op te laten doen en een aantrekkelijke organisatie te zijn voor nieuwe gezichten.

In 2021 gaan we:

- Verder bouwen aan het adviseursnetwerk (75 adviseurs in 2020). Dat wil zeggen: nieuwe adviseurs opleiden, zodat vrijwilligerscentrales op zoveel mogelijk plekken in Nederland kwalitatief goede ondersteuning kunnen bieden op een voor hun toegankelijke en efficiënte manier. (Hier onderzoeken we ook de mogelijkheid om de netwerken NOVi en Goed Geregeld meer samen te laten optrekken.)
- Huidige (nieuwe) adviseurs ondersteunen en inspireren om is de methodiek zo slim mogelijk in te zetten en in te passen in hun dagelijkse advieswerk.
- Het Nationaal Jaar gebruiken om de methodiek en het netwerk een impuls te geven op het onderwerp 'nieuwe gezichten' en verhogen van het percentage vrijwilligers. Meer vrijwilligers is binnen Goed Geregeld de meest gestelde vraag vanuit organisaties. Dat doen we door Goed Geregeld-adviseurs in te zetten ten behoeve van de expedities (zie pagina 16) en de gecreëerde content in het kader van het Nationaal Jaar een duurzame plek te geven in de zelfevaluatie. Zo zal de opbrengst van die kennis en tools ook ver na 2020 organisaties blijven bereiken.
- Samenwerking zoeken met fondsen die partner zijn in het Nationaal Jaar, om goed georganiseerd vrijwilligerswerk en de methodiek Goed Geregeld die daarvoor is verdere doorzet te geven.

- NOV is partner geworden in het EU programma 'Upgrading Validation' samen met Frankrijk, Roemenië, de Europese koepel van vrijwilligerswerk; de CEV en de Edos Foundation in Nederland. Kern van het programma is reeds succesvolle manieren van het valideren van ervaringen en competenties opgedaan in vrijwilligerswerk verdere toepassing te geven. Bouwstenen uit deze methoden worden verwerkt in een handreiking voor vrijwilligersorganisaties. In 2021 wordt samen met vrijwilligerscentrales gekeken wat zij in dit kader kunnen en willen betekenen. Dit programma is gericht op volwassenen en mogelijk is een link te maken tussen de opgedane competenties in het vrijwilligerswerk met employability in de betaalde sector. Vereniging NOV organiseert met partners een webinar/conferentie in het najaar over dit thema. Daarnaast maken we zelf een koppeling met de certificering in MDT voor jongeren

E-learning 'Instructie Verantwoord Alcohol Schenken' en digitale deskundigheidsbevordering

Digitale vormen van leren of combinaties met ook live bijeenkomsten hebben door Covid 19 een enorme vlucht genomen. Ofwel door bestaande trainingen te digitaliseren of gemengde vormen (blended learning) geheel digitaal te maken. Vereniging NOV zal overzicht blijven bieden van dit aanbod. Vereniging NOV heeft twee E-learnings van Movisie overgenomen, omdat zij anders zouden verdwijnen. Een daarvan is de IVA, de Instructie Verantwoord Alcohol Schenken. Om alcohol te schenken moeten vrijwilligers een instructie verantwoord alcohol schenken gevolgd hebben. Deze instructie is digitaal beschikbaar en na afloop krijgen de vrijwilligers die de toets succesvol hebben afgerond een certificaat. Duizenden vrijwilligers hebben op deze manier een certificaat verantwoord alcohol schenken gehaald. In 2021 wordt de wetgeving aangepast en daarom ook de instructie.

Netwerk Vrijwilligers Talent Management

Een zestal grote landelijke organisaties met vrijwilligers en een aantal individuele adviseurs hebben zich binnen Vereniging NOV als netwerk georganiseerd. Juist over de sectoren als sport, jeugdwerk, zorg, vluchtelingen heen. Het netwerk wisselt ontwikkelingen en interventies uit in het slimmer, beter en effectiever organiseren van vrijwillige energie. Ook het aspect van diversiteit van vrijwilligers, in leeftijd, sekse en culturele herkomst wordt geagendeerd in dit netwerk. De functie van goede coördinatie van vrijwilligers staat centraal in zowel beleid als uitvoering.

Programma BestuurdersCentraal

Zes vrijwilligerscentrales in Overijssel ontwikkelen samen met de provincie een bestuurdersnetwerk onder de naam BestuurdersCentraal. VOSVI, het netwerk van Overijsselse vrijwilligerscentrales, is hierin initiatiefnemer en werkt nauw samen met Vereniging NOV. Inzicht en expertise van de eerdere pilots op drie plekken in Nederland waaronder die van Deventer krijgen doorzet. Het belangrijk uitgangspunt is dat bestuurders zelf in co-creatie met experts zoeken naar oplossingen en elkaar ondersteunen. Ondernemers, overheid en bijvoorbeeld onderwijsinstellingen dragen op hun manier bij aan dit netwerk. De vrijwilligerscentrale biedt continuïteit in praktische en beleidsmatige ondersteuning.

Vrijwillige inzet door jongeren in de Maatschappelijke Diensttijd (MDT)

Na drie jaren van ontwikkeling, proeftuinen en praktijkervaringen staat Maatschappelijke Diensttijd (MDT) op de kaart. Jongeren waarderen MDT. Ze zijn vaak verrast door het ervaren van hun bijdrage aan een ander of de samenleving. MDT bereikt jongeren die niet eerder in aanraking zijn gekomen met vrijwilligerswerk. Een deel van de jongeren zet na deze ervaring hun inzet als vrijwilliger verder door.

Van een interdepartementaal kernteam en samenwerking tussen drie ministeries van Sociale Zaken, Onderwijs en VWS, jongeren (NJR en jongerenpanel) en het vrijwilligerswerk (Vereniging NOV) zal het programma een duurzame op zich zelf staande organisatievorm krijgen. Een nieuw kabinet zal deze lijn verdere kleur en inrichting geven.

In Nederland zijn grote clusters ontstaan van samenwerkingsverbanden met veelal meerdere organisaties die als coalities uitvoering geven aan MDT. Ook de specifieke vorm van MDT door gemeenten krijgt uitvoering in clusters van lokale organisaties met toegang tot jongeren, matching naar vrijwilligerswerk en ontvangende gastorganisaties.

In de uitwerking van MDT is het accent gelegd op talentontwikkeling van jongeren waarbij zij óf uitvoering geven aan eigen activiteiten in het verband van de MDT-organisatie óf gematcht worden naar het bestaande vrijwilligerswerk. In 2020 waren zo'n 1100 gast-/vrijwilligersorganisaties betrokken bij MDT. In totaal heeft MDT vanaf de start tot nu, medio 2020, 18.000 jongeren weten de bereiken in kortdurende inzet en kennismaking. Goed om te realiseren dat 900.000 jongeren (45% van de jongeren van 15-25 jaar) regulier actief zijn als vrijwilliger, m.n. in de sport, jongerenorganisaties en onderwijs gerelateerd. Gezien het bereiken met MDT van jongeren die niet eerder in aanraking zijn gekomen of gevraagd voor vrijwilligerswerk, is MDT een goede aanvulling. Vormen van waardering voor de inzet van jongeren zouden wel voor de totale groep jongeren toegankelijk moeten zijn.

De toegang van organisaties tot de regeling MDT en daarmee financiering van de eigen plannen was in het traject van ZonMW gebaseerd op een werkwijze van aanbesteding. Veel Vrijwilligerscentrales en ook bestaande (met name kleinere) organisaties zijn niet tot de regeling toegelaten op basis van de gehanteerde criteria. Vereniging NOV zet zich in om meerdere centrales en ook de bestaande organisaties met vrijwilligers wel aan te sluiten in de MDT-regeling en daartoe partner te zijn in de ontstane consortia of deze aanvullend te initiëren.

In 2021 mobiliseert Vereniging NOV centrales en vrijwilligersorganisaties om actief te zijn naar jongeren in MDT en gericht invloed uit te oefenen op een toegankelijke insluiting bij het aanbieden van MDT. Daarnaast kunnen geleerde lessen binnen MDT gedeeld worden met de achterban van NOV, zodat zij hier hun voordeel mee kunnen doen.

Preventie misbruik en integriteit, sociale veiligheid in het vrijwilligerswerk

2021 is het laatste jaar van de driejarige programmaperiode waar NOC*NSF, De koepel van de kerken (CIO) en Vereniging NOV samenwerken om dit preventiebeleid te implementeren in de lokale organisaties. Dit in nauwe samenwerking met het verantwoordelijk ministerie VWS, Justis, ministerie van Justitie en Veiligheid en de uitvoering van de regeling Gratis VOG door het CIBG.

Voortzetting van dit programma is nodig. Preventie van ongewenst gedrag is duidelijk meer dan het alleen aanvragen en controleren van VOG's bij nieuwe vrijwilligers. Het vraagt aanvullend gedrag en beleid van het bestuur en houding en aanspraak op elkaar. Voorkomen van ongewenst gedrag is juist er het gesprek over voeren aan de voorkant, zeker bij deelnemers in kwetsbare omstandigheden.

Ondanks de uitbreiding van het gebruik van organisaties in het kunnen aanvragen van gratis VOG's voor hun vrijwilligers (november 2018), zijn er nog altijd heel veel organisaties die dat niet hebben geregeld. Vereniging NOV vormt met NOC*NSF en CIO een pool van 18 adviseurs die het land intrekken om besturen, gemeente en organisaties te helpen preventie tot stand te brengen. Voor de brede achterban van Vereniging NOV zijn dit 4 regionale experts. Een gratis VOG is vooral een vliegwiel voor bredere maatregelen zoals het hebben van een vertrouwenspersoon, een gedragscode en meer. In de aanvraagprocedure van de organisaties voor toegang tot de regeling Gratis VOG biedt NOV service, advies en ondersteuning bij het niet voldoen aan de criteria van de regeling. Voorkomen wordt dat organisaties vastlopen en daarna afzien van verder beleid en gedrag.

Vereniging NOV gaat organisaties faciliteren in aanvullende gesprekken met de nieuwe vrijwilliger, of navraag bij voorgaande organisaties om te weten wie je in huis krijgt. De themasite 'In veilige handen' is de plek waar alle informatie is te vinden. Ook met korte instructiefilms en podcast.

Naast de meer structurele en organisatorische preventie van misbruik speelt ook het thema van het laagdrempelig voeren van het gesprek over gedrag, grenzen gewenst - ongewenst, bejegening en elkaar aanspreken op ongewenst gedrag. Samen met Movisie en de partners CIO en NOC*NSF zal een plan en project financiering worden uitgewerkt. Dit in samenhang met de lopende interventies met de expertgroep, de trainingen aan vertrouwenscontactpersoon en de inzet met 'In veilige handen'.

In 2021 gaan we:

- Inzet op facilitering van organisaties op een laagdrempelige screening of het navragen op antecedenten naast de VOG. In 2020 heeft het NOV bestuur besloten te stoppen met de registratielijst van vrijwilligers die van het tuchtrecht een veroordeling hebben van ongewenst gedrag. Gezien het gering aantal registraties en de vanwege privacywetgeving hoge bureaucratische lasten voor het aansluiten en raadplegen van deze lijst door organisaties, wordt het een stille lijst.
- Aanvulling van de themasite 'In veilige handen' als plek waar alle informatie is te vinden. Met ook korte instructiefilms en podcasts.
- Gratis aanbod van de expertpool in advisering en begeleiden organisaties, centrales en gemeenten in hun preventiebeleid en deelname regeling gratis VOG.
- Uitbreiding naar het geven van trainingen voor vertrouwenscontactpersonen. in iedere organisaties waar vrijwilligers werken in met mensen in een afhankelijkheidsrelatie is zo'n vcp belangrijk om verhaal te kunnen doen.
- NOV biedt service, advies en ondersteuning bij de aanvraagprocedure van organisaties voor toegang tot de regeling Gratis VOG. Met name bij het niet direct voldoen aan de criteria van de regeling. Voorkomen wordt dat organisaties vastlopen en daarna afzien van verder beleid en gedrag.

Vrijwillige inzet door asielzoekers en statushouders (projectnaam: Participatie en taal)

Asielzoekers en statushouders zijn letterlijke nieuwe gezichten in Nederland of in een gemeente. Met de nieuwe Inburgeringswet die ingaat medio 2021 wordt stevig ingezet op meedoen vanaf dag 1. NOV is opnieuw samen met COA en Pharos partner in het project dat als vervolg op het eerdere stimuleringsprogramma Aan de Slag is opgezet om de vrijwillige inzet van azc-bewoners te verbreden naar meedoen aan activiteiten om zo tot aanbod op maat te komen passend bij de treden van de participatieladder. Daarnaast beoogt het project om de lokale samenwerking tussen azc en vrijwilligerscentrales op het werven, bemiddelen en begeleiden van azc-bewoners naar lokale vrijwilligersorganisaties te borgen in een structurele samenwerking voor langere tijd.

De Aan de Slag-methodiek, waar Vereniging NOV en vrijwilligerscentrales (in 27 gemeenten) de afgelopen jaren aan gewerkt hebben, wordt uitgerold naar alle circa 36 azc's in Nederland. Dat wil zeggen dat we heel 2021 gebruiken om samenwerking voort te zetten of op te starten tussen lokale vrijwilligerscentrales en azc's.

Zij gaan samen zorgen voor een rijk participatieaanbod voor nieuwkomers: vrijwilligerswerk, sport-, hobby-, taalactiviteiten, etc. Eind 2021 moet de samenwerking zo stevig staan dat het is geïmplementeerd in de algemene COA-werkwijze. Het wordt straks 'normaal' om vanaf dag 1 actief te zijn en in contact te komen met mensen, de Nederlandse taal, gewoontes en samenleving. Deze ervaring nemen ze daarna mee naar de gemeente van vestiging om ook daar snel de weg naar het lokale vrijwilligerswerk en activiteiten bij sport, cultuur, recreatie en hobby snel te vinden. De interne projectnaam Aan de Slag met Participatie en taal zal gedurende het project verschuiven naar #Meedoen, met ondertitel Aan de Slag!

Netwerk Landelijke Organisaties met Vrijwilligers in de Zorg (LOVZ)

Het netwerk van 19 grote/middelgrote vrijwilligersorganisaties met vrijwilligers in welzijn, hulp en ondersteuning verbindt de aangesloten organisaties en versterkt hun stem en rol in de samenleving. Het netwerk komt fysiek/digitaal vier keer per jaar bij elkaar.

De effecten in de inzet van vrijwilligers in zorg en hulpverlening door Covid-19 worden meer en meer duidelijk. Hoe dit thema de agenda van 2021 beïnvloed is nog onduidelijk. De coronacrisis laat ook kansen zien om te hervormen. In veel gemeenten is er meer samenwerking en afstemming tot stand gekomen tussen de betaalde en de vrijwillige zorg. De coronacrisis laat per gemeente verschillend ook duidelijk zien waar de kracht in de lokale samenleving zit. In zowel de politiek, de gemeenschap en de gemeente als de organisaties.

De ene organisatie of afdelingen daarvan hebben in 2020 hun volledige activiteiten opgeschort. Anderen zijn in beweging gekomen om met alternatieve vormen zo goed als mogelijk contact en activiteiten met hun doelgroepen te blijven onderhouden. Wat het betekent voor de inzet, diensten en activiteiten van de organisaties die voor een belangrijk deel ook met oudere vrijwilligers werden verricht is onduidelijk. Mogelijk keren vele oudere vrijwilligers niet terug. Zoals eerder aangegeven in de inleiding van dit werkprogramma vraagt gezondheid, eigen keuzes/zelfbeschikking en het belang van sociaal actief zijn allen om afweging. Is het 'thuis blijven' of juist ook naar veilige alternatieven zoeken in wat wel kan en past.

Om meer toekomstbestendig te zijn kan het van belang zijn en meer diversiteit in leeftijdsopbouw te krijgen. Dat vraagt een lange adem, soms fundamenteel anders of op meerdere manieren organiseren en sommige organisaties zijn juist gericht op participatie van ouderen voor ouderen. In de vier bijeenkomsten per jaar en via het platform zullen de organisaties effecten en het anticiperen daarop uitwisselen.

Het LOVZ trekt gezamenlijk op in de beïnvloeding van de visie op zorg in de verhouding tussen betaalde zorg, vrijwillige en mantelzorg en het bepleiten de goede randvoorwaarden voor vrijwillige hulp, zorg en dienstverlening. Elf van de LOVZ-organisaties werken daarnaast intensief samen in het programma Samen Ouder Worden en delen mee in de gezamenlijke subsidie van VWS. Vereniging NOV is trekker en overall organisator van dit programma.

Programma Samen Ouder Worden.

Met het vierjarige programma 'Samen Ouder Worden' zijn 11 landelijke (vrijwilligers)organisaties, samen met Vereniging NOV, nieuwe wegen en samenwerkingen aan het zoeken die beter aansluiten bij de wensen van ouderen. De flow waarin we in 2020 kwamen met de programmamedewerkers, werd ook in dit programma ruw onderbroken door de komst van corona. Dat zorgde voor nieuwe en andere initiatieven en tegelijkertijd voor stilstand. Maar bovenal vroeg het om een nieuwe kijk op de gevormde plannen. Meebewegen met de veranderde setting. Je de vraag stellen wat die veranderingen betekenen voor ouderen en voor de samenwerkingspartners. En tegelijkertijd focus houden.

Zingeving

De eerste fase in het programma Samen Ouder Worden (2019) was een fase van verkennen en onderzoeken. De komende jaren komen in de fase van samen doen, samen leren en samen ontwikkelen. Door corona blijkt hoe belangrijk het is om de zin van het leven te zien. Zo veel mogelijk thuis blijven en zo min mogelijk mensen zien, was het dringende advies aan ouderen. Ineens werd het leven van veel ouderen op zijn kop gezet. Zingeving, een thema dat als een rode draad door het programma loopt, kreeg hierdoor een boost. Er is binnen het programma een aanpak ontwikkelt om verhalen bij ouderen op te halen. En door ze te delen ontstaan er nieuwe verbindingen, ontdekken ouderen talenten bij zichzelf, onderzoeken ze nieuwe mogelijkheden en worden ze zichzelf en hun omgeving (meer) bewust. Werkt dat? Jazeker! Het zet ouderen in al hun kwetsbaarheid in hun kracht. Er ontstaan op flat- en straatniveau, heel pril, vormen van 'ouderen-hulp-netwerken'. Deze aanpak gericht op zingeving willen we in 2021 verder ontwikkelen en versterken door:

- Ouderen te vragen mee te doen, want vrijwillige inzet heeft zin én geeft zin.
- In samenwerking met UpinNederland senioren en ouderen op te leiden tot gespreksleider. Zodat zij in kleine groepen van ouderen met elkaar op een wat meer gestructureerde manier in gesprek kunnen gaan over thema's als onafhankelijkheid, afscheid, familie.
- Senioren stil te laten staan bij de invulling van hun sociaal pensioen. Bij de vraag: hoe wil ik op een zinvolle manier ouder worden?
- Vrijwilligers (ook ouderen!) toe rusten op het voeren van gesprekken als ouderen (even) geen perspectief meer zien. En als er meer verdieping in het gesprek nodig is die ook kunnen bieden met vrijwilligers of door de juiste hulplijnen uit te gooien.

Zo lukt het ons om nabij te zijn, ook in de 1,5 m samenleving.

Vrijwilligersreizen

Een andere belangrijke aanpak binnen het programma is het onderzoek en de praktijkervaring naar hoe we vrijwillige energie onder senioren en ouderen kunnen omzetten in maatschappelijke/vrijwillige inzet. We zijn op zoek naar senioren en ouderen die we nog niet hebben weten te bereiken en weten te verleiden. We organiseren voor partners lokaal 'vrijwilligersreizen' om dit goed te laten landen. We sluiten aan bij de campagne van het Nationaal Jaar van Vrijwillige Inzet. Want ook wij zijn op zoek naar nieuwe (al wat oudere) gezichten.

Lokaal speelveld

Het programma Samen Ouder Worden wordt uitgevoerd op 35 plekken in het land. Dwars door Nederland, van Het Hogeland tot Goes en van AA en Hunze en Medemblik tot Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Er wordt samengewerkt met een keur aan partners: wijkteams, welzijnsorganisaties, individuele actieve ouderen, huisartsen en wijkverpleegkundigen, seniorenverenigingen, lokale coalities eenzaamheid, landelijke en lokale vrijwilligersorganisaties, wijk en buurtorganisaties en bewonersinitiatieven, gemeenten, migrantenorganisaties/sleutelfiguren, bedrijfsleven. De samenwerking staat in het teken om samen met ouderen te werken aan een agenda gericht op (meer) kwaliteit van leven voor ouderen.

Maar samenwerken gaat niet vanzelf. Er zijn twee taaie vraagstukken die om antwoorden vragen.

- Wat is er nodig om vrijwilligersorganisaties op lokaal niveau meer te laten samenwerken zonder dat zij het risico lopen hun identiteit en band met hun achterban te verliezen? En daarmee hun financiers.
- Wat is er nodig om vrijwilligersorganisaties met goed geschoolde vrijwilligers beter in het lokale speelveld (het voorveld) te positioneren en te faciliteren? Wie heeft hier een rol en positie? Wat kan de beroepsmatige zorg en welzijn hierin betekenen en welke rol zien gemeenten hierin voor zichzelf?

Positionering in het voorveld van de zorg, betere afstemming met beroepskrachten in zorg en welzijn, facilitering en het versterken van de rol van coördinator vrijwillige inzet zijn belangrijke ingrediënten om tot een goed lokaal samenspel te komen. En de kunst is om daarbij steeds oog te hebben en te houden voor het ouderenperspectief. Aanpak via onderzoek en in de praktijk signaleren en te agenderen.

Webinars

Het programma Samen Ouder Worden is een lerend programma. Dat houdt in dat we gedurende de looptijd in de lokale trajecten nieuwe aanpakken ontwikkelen en leren wat werkt en wat juist niet. Als het ouderenperspectief het uitgangspunt is, welke aanpak(ken) passen daar dan bij? Welke kennis is nodig en welke methodieken helpen om aan te sluiten bij zingevingsvragen van ouderen? We zetten lokaal vrijwillige energie om in vrijwillige inzet. Het lerende programma houdt ook in dat we deze opgedane kennis breed beschikbaar maken en delen. In 2021 organiseren we bijeenkomsten en webinars voor verschillende doelgroepen; de programmamedewerkers, de partners in de lokale trajecten, de achterban van Vereniging NOV, partijen die niet betrokken zijn bij het programma.

Onderzoek naar betekenisvol contact

In het spoor van het programma Samen Ouder Worden voert de Universiteit voor Humanistiek promotieonderzoek uit. Naar betekenisvol contact tussen vrijwilligers en thuiswonende ouderen. Betekenisvol contact en zingeving hangen nauw samen. Aansluiten bij de behoeften en het bieden van ondersteuning zijn beide pas mogelijk wanneer er een goed contact is tussen de oudere en de vrijwilliger. Met oog en gevoeligheid voor het verhaal en de persoonlijkheid van de oudere zelf. Vaak wordt ondersteuning begrepen als het verhelpen van een duidelijk afgebakend probleem. Veel vragen van ouderen betreffen echter thema's die langdurig en blijvend zijn, en vaak meerdere dimensies van hun leven raken. Dit type vragen kan niet worden verholpen met een dienst of interventie, maar moet mee worden leren omgegaan. Vrijwilligers zijn gericht op de kwaliteit van de relatie en zijn in hun aanwezigheid en inzet daarmee vaak betekenisvol en aanvullend op (door betaalde krachten geboden) diensten of interventie. Het doel van het onderzoek is om inzicht te krijgen in de kenmerken van, en voorwaarden voor, betekenisvol contact tussen vrijwilligers en thuiswonende ouderen.

Digitalisering

Door corona dienen zich ineens urgente en voor ons andere vragen aan, die we een plek willen geven in het programma. De 1.5 meter samenleving maakt dat we de komende tijd aandacht moeten hebben voor digitale vaardigheden. Met name waar het gaat om de toepassing ervan bij vrijwilligers. Welke vorm dit gaat krijgen in het programma is work in progress.

Wat is het maatschappelijk effect van deze kerntaak?

Organisaties anticiperen op de veranderingen in het organiseren van vrijwilligers. Covid-19 heeft de noodzaak tot bepaalde ontwikkelingen versterkt en versneld. Het Nationaal Jaar biedt als geheel kansen of misschien aanleiding en praktische aanpak voor urgente noodzakelijke verandering in de eigen werkwijzen en de kwaliteit van het werken met vrijwilligers. De toegang tot voorbeelden van De Innovatie en verbetering van de dagelijkse praktijk in de verschillende maatschappelijke sectoren zijn geholpen in de community van Vereniging NOV. Sterke koepelorganisaties delen hun kennis en maken deze toegankelijk voor kleine zelfstandig opererende organisaties en voor andere sectoren.

IJKpunten:

1. 50% van de vrijwilligerscentrales werkt met de methodiek Vrijwillige Inzet Goed Geregeld.
2. Er worden nieuwe concrete tips en tools voor het werven van nieuwe gezichten opgenomen in de zelfevaluatie.
3. Minimaal één fonds werkt actief mee aan het informeren en enthousiasmeren van organisaties over Goed Geregeld.
4. Eigentijds managen van een diverse groep van vrijwilligers is door kennis en uitwisseling in de programma's en netwerken tot stand gebracht. Materialen en aanpak zijn uitgewisseld en beschikbaar.
5. Jongeren weten via de Maatschappelijke Diensttijd hun bijdrage te leveren aan de samenleving. Vrijwilligerscentrales bieden hun netwerk en matchingexpertise t.b.v. deze inzet. Organisaties zijn toegerust in het bieden van passende diensttijdplekken en een goede begeleiding.
6. Organisaties met vrijwilligers en gemeenten zijn geadviseerd en geholpen in hun aanpak en preventie van sociale veiligheid. Meer organisaties hebben toegang tot de Gratis VOG. In 4 landsdelen zijn 100 organisaties bereikt en geholpen met hun preventie aanpak.

7. Op 36 azc-locaties worden bewoners individueel en in groepjes gekoppeld aan bestaand vrijwilligerswerk bij evenementen, festivals en organisaties, waar zij samen met Nederlandstalige vrijwilligers aan de slag gaan. Daarnaast krijgen ze meer toegang tot deelname aan lokale activiteiten rond sport, recreatie, sport, taal etc.
8. Besturen zijn versterkt in hun rol door de aanpak van BestuursdersCentraal in de regionale uitvoering in de provincie Overijssel.
9. De toegenomen lokale samenwerking in zorg, welzijn en hulpverlening met vrijwilligers en de betaalde zorg is bestendig en verder uitgebouwd. De omvang, belang en toegevoegde waarde van vrijwilligers in zorg en welzijn is duidelijk verwoord.
10. In 38 gemeenten innoveren 11 landelijke (vrijwilligers)organisaties en Vereniging NOV de inzet van vrijwilligers voor en door ouderen. Het programma Samen Ouder Worden anticipeert op het belang van sociale verbinding, zingeving van ouderen met nieuwe werkwijzen.

Kerntaak 3: Versterken van de infrastructuur voor vrijwilligerswerk

Wat houdt dit in?

Vrijwillige inzet is geen 'vanzelf-organisatie' zoals soms gedacht. De vrijwillige energie van mensen in de eigen straat, naar burens en naasten gebeurt informeel en zelfgeorganiseerd. De pandemie liet deze gemeenschapskracht in volle omvang zien. Zodra urgentie en noodzaak iets afneemt stappen mensen ook weer terug. Veel maatschappelijke behoeften vragen wel continuïteit, mate van kennis en kunde en effectief en met kwaliteit organiseren. Het werkveld zelf is daarin in beweging om te zien hoe aangemelde mensen wel zijn te behouden in flexibele schillen, oproep situaties of ander vormen van binding en inzet.

Vrijwillige inzet kent vele gedaantes en mate van organisatie. Naast de bestaande vormen van stichtingen en verenigingen is een groeiend aantal nieuwe vormen zichtbaar in buurtbedrijven, (zorg)coöperaties en sociale ondernemingen met vrijwilligers. Vrijwillige inzet krijgt daarmee uitvoering in zowel een variëteit van robuust duurzame, gewortelde organisaties, maar ook kwetsbare startups en in tijdelijke verbanden. Buurt- en wijkinitiatieven komen voort uit het oppakken van verantwoordelijkheid door één of meer initiatiefnemers, trekkers. Vereniging NOV zelf en het thema van het Nationaal Jaar 'Mensen maken Nederland' spelen in op de grote overeenkomsten tussen al deze vormen van organiseren, in plaats van op de verschillen. Het is een vloeiende aaneenschakeling in informele kleinschalige vormen naar geïnstitutionaliseerde grote verbanden en organisaties. De infrastructuur van het vrijwilligerswerk, de lokale centrales en Vereniging NOV spelen hier verder op in en werken daartoe samen met andere koepels en actoren zoals het LSA (Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners), 'NL zorgt voor elkaar'-netwerk van een sterk groeiend aantal lokale zorgcoöperaties, met fondsen en netwerken binnen de overheden.

Lokaal is visie en verbindende noties op vrijwillige inzet in de 330 gemeenten nodig. Dat vraagt zowel een herkenbaar en duidelijk 'systeembeleid' van de rijksoverheid op vrijwilligerswerk als op coördinatie en verbinding in de op veel terreinen gedecentraliseerde uitvoering in de gemeenten. Een voorbeeld is de regelgeving van SZW op het kunnen doen van vrijwilligerswerk met een uitkering en de toepassing daarvan door de UWV's. De overheid is niet de opdrachtgever van vrijwillige inzet, maar kan wel op veel aspecten deze inzet mogelijk en mede aantrekkelijk maken.

Ook de markt - het bedrijfsleven - voegt vanuit eigen gevoelde verantwoordelijkheid en belang ook capaciteit, menskracht, middelen, geld en massa toe. Het Nationaal Jaar is een belangrijk vliegwiel en concrete aanleiding voor het maken van verbindingen, het aangaan van samenwerking en allianties om maatschappelijk effectiever te zijn. De samenleving als gemeenschap heeft alle spelers nodig om dit goed te kunnen doen en niet langs elkaar maar beter afgestemd op elkaar in de behoefte te voorzien. Dat vraagt een infrastructuur waar partijen elkaar vinden en versterken. Voor de vrijwillige inzet zijn dat de vindplaatsen van de toegang tot mensen die nog of opnieuw actief kunnen worden. Om de aanwezige 'vrijwillige energie' in de samenleving verder aan te spreken, is meer samenspel nodig. Een mate van eigen profilering en onderscheiden is belangrijk, maar hoeft een collectief versterken niet in de weg te staan. Vereniging NOV als kruispunt van de branche gaat in het Nationaal Jaar het samenspel en de dialoog met de genoemde actoren maximaal aan.

In de kernfunctie van een goede infrastructuur heeft Vereniging NOV landelijk de rol als vereniging, community en netwerkorganisatie van de sector. Vrijwilligerscentrales vormen lokaal de belangrijke infrastructuur voor het brede veld van vrijwillige inzet in alle maatschappelijke sectoren.

Landelijke organisaties, koepels en samenwerkingsverbanden in o.a. natuur, jeugd, cultuur en sport bieden hun infrastructuur aan de eigen lokale leden, afdelingen en verenigingen. Deze kernfunctie van Vereniging NOV betreft het (doen) initiëren van de collectieve infrastructuur van vrijwillige inzet.

Per taakgebied of sector is er een andere taakverdeling in beleid tussen Rijk, provincie en gemeente. Het sociale domein is primair het beleidsterrein van de gemeente geworden. Leefbaarheid en effecten van krimp meer die van de provincie. Natuur heeft uitvoering in de provincie en het Rijk. Werk en wonen, kennen weliswaar een lokale toepassing, maar de sturing en regelgeving is sterk gebonden aan de Rijksoverheid. Cultuur zie je juist weer meer in óf de Rijkssubsidies voor de kunst met de grote K óf de gemeente in het lokale beleid. Dat maakt dat de stakeholders in elke sector anders liggen en NOV met de leden samen daarop maatwerk moet bieden.

Lokaal vrijwilligerswerkbeleid valt vaak onder de wethouder en de afdeling Wmo/Sociaal domein. Onderzoek van Movisie naar vrijwilligerswerkbeleid bij gemeenten toont aan dat de uitvoering overall net anders is en te sterk hangt aan de betreffende ambtenaar of de betrokken wethouder. Vrijwillige inzet is in het sociale domein soms gekoppeld aan zorg, soms aan burgerschap, soms aan het wijkenbeleid. Soms ook volledig verdwenen en verdampt of teruggebracht naar mantelzorg+. Dat vrijwillige inzet samenleving breed een functie heeft in het sportbeleid/de slotakkoorden, in het onderwijs (burgerschap), veiligheid, natuurbeheer, dierenwelzijn en leefbaarheid vraagt overkoepelend denken en handelen. Het ontschot denken en doen in de gemeente maakt groot verschil. Eerder werden vrijwilligerscentrales tot de basisfunctie in een gemeente gerekend. Zoals er ook altijd onderwijs, politie, cultuur en democratie is. Meer en meer moeten centrales hun positie en rol bevechten in de krapte van gelden in de Wmo.

Taak van Vereniging NOV is met de politiek en het ministerie van VWS te kijken hoe gemeenten versterkt worden en gestimuleerd in het operationaliseren van een heldere visie, verwoorden van overkoepelend beleid en de goede investeringen doen in het behouden van vrijwillige inzet. Vereniging NOV zet zich in als verbinder, intermediair en aanjager van het samenspel van de landelijk maatschappelijke actoren en biedt platform aan hoe dit ook lokaal zou moeten werken.

Wat zijn de doelen voor 2021?

Extern

- Versterken van de positie en rol van vrijwilligerscentrales/-steunpunten.
- Zoeken naar wat werkt in matching van mensen naar vrijwillige inzet
- Externe expertise, kunde en kracht van buiten de sector en internationaal ontsluiten, overdragen en verspreiden.

Intern

- Aanjagen en faciliteren van iedereen die werkt met vrijwilligers met het Platform Vrijwillige Inzet.
- Doorzet in vernieuwende vormen en voorbeeldfunctie van verenigingsdemocratie in Vereniging NOV.

Platform Vrijwillige inzet

Twee jaar geleden is het platform opgezet om het interactieve en democratisch gehalte van de vereniging te versterken en om iedereen die werkt met en voor vrijwilligers de gelegenheid te bieden om meer kennis en ervaring uit te wisselen. Inmiddels zijn 3.745 platform deelnemers aangesloten en zien we een mooie toename in het gebruik van het platform om kennis te delen, maar ook om kennis en informatie te zoeken. Zo zien we gemiddeld 1000 bezoekers per week die via het platform op zoek gaan naar vrijwilligerswerk via het overzicht van lokale vrijwilligerscentrales. En weten 400 bezoekers de weg te vinden naar belangrijke updates over de Coronamaatregelen binnen ons werkveld.

Naast het faciliteren van uitwisseling en kennisdeling, biedt het platform ook een besloten werkomgeving om met elkaar te werken binnen netwerkgroepen zoals Lobby & Communicatie of Wetten en Regels of aan specifieke activiteiten binnen projecten, zoals de focusgroepen MDT of lokale teamleiders van project Aan de Slag. Daarnaast maken steeds meer netwerken van organisaties gebruik van de mogelijkheid van deze 'besloten werkomgeving'. Voorbeelden hiervan zijn (regionale) netwerken van vrijwilligerscentrales, bestuurders en jeugdorganisaties, maar het platform zou ook een basis kunnen bieden voor andere netwerken als bijvoorbeeld de achterban van Agora, de (vrijwillige) beroepscoördinatoren.

We zijn dit jaar dan ook gestart met een evaluatie en herziening van onderdelen van het platform. Waarbij de Homepage prioriteit heeft in verband met de integratie van de campagne rond het Nationaal Jaar in 2021. Maar ook de achterliggende pagina's van thema's en netwerken zullen lopende 2020 en 2021 aangepakt worden om de faciliteit en functionaliteit van het platform te vergroten. Want juist tijdens het Nationale Jaar Vrijwillige Inzet willen we zo veel mogelijk mensen met elkaar in contact kunnen brengen om kennis en ervaring vanuit expedities en nieuwe gezichten binnen organisaties te kunnen brengen.

NOVi-netwerken

Het voeren van actief vrijwilligersbeleid door gemeenten is de afgelopen jaren steeds meer versnipperd over meerdere beleidsdomeinen, waardoor een duidelijke visie en aanpak dreigt te verdwijnen. Lokale vrijwilligerssteunpunten en -centrales zijn van oudsher dé schakel tussen dit gemeentelijk vrijwilligersbeleid en de organisaties waar het vrijwilligerswerk uitgevoerd wordt. Voor de lokale vrijwilligersorganisaties zijn zij een belangrijke schakel in belangenbehartiging, advies en werving en behoud van vrijwilligers. Voor de gemeente zijn zij een gesprekspartner om feeling te houden met vragen en behoefte vanuit deze organisaties waarop zij hun beleid konden ontwikkelen. We zien inmiddels steeds meer centrales worstelen met het behoud van hun positie binnen dit krachtenveld. De vraag om versterking van positionering en middelen om impact van het werk als centraal steunpunt voor gemeente en organisaties is dan ook groot.

Tijdens het Nationaal Jaar Vrijwillige Inzet in 2021 is dit één van de speerpunten waar we op inzetten. We doen dit door in te zetten op het zoeken naar 'nieuwe gezichten' in het vrijwilligerswerk. Denk aan werknemersvrijwilligerswerk, nieuwkomers, jongeren, mensen met tegenprestatie of studenten die vanuit hun opleiding vrijwilligerswerk doen. Om die 'nieuwe gezichten' binnen te halen worden expeditieleiders getraind om samen met een aantal lokale vrijwilligersorganisaties in te zoomen op één specifieke doelgroep binnen hun organisatie. Vrijwilligerscentrales zouden bij uitstek goede expeditieleiders kunnen zijn, waarmee ze hun adviserende en ondersteunende rol naar organisaties kunnen versterken en hun impact kunnen tonen richting gemeente als het gaat om oplossingen rond participatie en integratie van bepaalde doelgroepen in de samenleving.

In de regionale en landelijke netwerken van vrijwilligerscentrales zal impact en positionering een terugkerend agendapunt zijn. Zo ook in de lobby voor de Tweede Kamerverkiezingen in 2021. Deze kennis en ervaring zal gebundeld worden tijdens dé landelijke conferentie voor vrijwilligerscentrales in november 2021. Daarmee wordt dan de kick-off gegeven aan de lokale campagnes voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2022.

Naast de eigen positionering van de vrijwilligerscentrales werken we vanuit Vereniging NOV mee aan diverse landelijke projecten met lokale uitvoering zoals de Maatschappelijke Diensttijd, Samen Ouder Worden en Participatie en taal waarin vrijwilligerscentrales een belangrijke verbindende en bemiddelingsrol hebben.

Door de Coronamaatregelen is het digitaal samenwerken enorm toegenomen. Dit heeft nu al geleid tot meer contact met elkaar via digitale meeting van landelijke en regionale overleggen. Het stimuleert om het platform Vrijwillige Inzet meer te gebruiken als middel om vragen en kennis te delen en het biedt kansen om de aansluiting tussen landelijk, regionaal en lokaal te versterken omdat digitale overleggen makkelijker in te plannen zijn dan fysieke. Hierdoor zijn gezamenlijke standpunten of actuele issues en vragen eenvoudiger op te halen en is ondersteuning en advies vanuit Vereniging NOV en onderling meer in bereik. Ook in 2021 zullen we deze digitale weg goed benutten om elkaar nog beter te kunnen vinden.

Partners en internationale netwerken van vrijwilligerswerk

Vereniging NOV werkt samen met partners ten behoeve van specifieke activiteiten en doeleinden:

- Geven van geld aan goede doelen én het geven van tijd in de vorm van vrijwillige inzet worden samen gezien als belangrijke pijlers in filantropie. Vereniging NOV heeft contact met en werkt samen met de netwerken in de filantropie: Goede Doelen Nederland, FIN, Stuurgroep Onderzoek Geven in Nederland met de VU Amsterdam.
- Vrijwillige inzet krijgt in steeds meer diverse juridische vormen. Naast de bekende verenigingen en stichtingen zien we een groeiend aantal initiatieven die zich in de coöperatieve entiteit, als een bewonersbedrijf, of een sociale onderneming (een BV) collectief organiseren. Bewonersinitiatieven zijn in de uitvoering organisaties van vrijwillige inzet. Met het Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA), tevens lid van Vereniging NOV, delen we kennis en stemmen we activiteiten af. Voorbeeld bij het opstellen van de Covid protocollen en de bijdrage van de beide organisaties aan het festival 'We doen het samen'.
- In 2021 zullen we met het festival 'We doen het Samen' opnieuw zoeken naar de programmatische koppeling met de Nationale vrijwilligersprijzen. Dit is een samenwerking met de mede organiserende fondsen KNHM, VSBfonds en het Oranje Fonds, de LSA en Nederland Zorgt Voor Elkaar (NLZVE). Vanwege Covid-19 is de uitvoering in 2020 eerst uitgesteld en later geheel digitaal in september als kennisweek vormgegeven. Of, hoe en wat mogelijk is wordt later bepaald
- Internationaal neemt Vereniging NOV deel aan de Europese netwerken van CEV en Volonteuropes en het mondiale netwerk IAVE. Vereniging NOV is partner in het EU project Upgrading Validation met de stichting EdosFoundation als trekker (zie ook kerntaak 2 Goed Geregeld pag. 17). Vereniging NOV participeert met twee vrijwillige medewerkers in deze internationale netwerken. Nederland is zonder meer een gidsland in de kennis, kunde en ontwikkeling op vele gebieden van vrijwillige inzet. Andersom kunnen we o.a. ervaring ophalen over het meten van impact van vrijwillige inzet, inzet van het bedrijfsleven en SDG's.

- Vereniging NOV is ook lid van de “Vereniging van Verenigingen”: De Nederlandse Associatie (DNA). In dit netwerk vindt uitwisseling plaats met andere type verenigingen zoals beroepsverenigingen en andere branches als de BOVAG, Horeca Nederland en vele anderen. Gedeeld thema is het vitaal en eigentijds organiseren van verenigingen, besturen en governance. Vanuit DNA is lobby effectief geweest om via de noodwet een digitale ALV mogelijk te laten zijn, zonder een statutaire regeling.
- NOV biedt huisvesting aan het zelfstandige netwerk van freelance adviseurs en expert consultants en trainers in vrijwilligerswerk: het VITA-netwerk. Door de nabijheid is uitwisseling en samenwerking makkelijk te realiseren.

De verenigingsdemocratie van Vereniging NOV

In de juni vergadering van de ALV in 2020 is afgesproken dat we het woord experimenteren laten vervallen maar voortdurend zoeken naar betere en mogelijk aantrekkelijker vormen van samenspraak en besluitvorming met de leden in de Algemene Ledenvergadering (ALV). Corona gaf de noodzaak maar ook de formele basis via de noodwet om de ALV digitaal te organiseren. De eerste ervaring vraagt om verbetering. Mogelijk biedt een combinatie naar keuze van live deelname én digitaal een meer levendige interactie.

Wat is het maatschappelijk effect van deze kerntaak?

De infrastructuur van het vrijwilligerswerk is zeer breed en krijgt uitvoering in de activiteiten van vele partijen. Met het Nationaal Jaar is die breedte in het organiseren van het jaar als een ‘beweging met massa’ bereikt en geactiveerd. Vereniging NOV heeft partijen bij elkaar en in gesprek gebracht, heeft de belangrijke en actuele vraagstukken geagendeerd en focus gegeven op oplossingen. Organisaties kunnen elkaar onderling vinden in het platform. Agendering van vrijwilligerswerkbeleid en investeren in de infrastructuur door samenspel en samenwerking is tot stand gebracht.

IJKpunten:

- Eind 2021 7.000 gebruikers op het Platform Vrijwillige Inzet.
- Meerdere E-learningmodules zijn beschikbaar via het platform.
- Vakgenoten in de vrijwilligerscentrales hebben deelgenomen aan de bijeenkomsten in uitwisseling en deskundigheidsbevordering van actuele thema’s voor hun rol, vak en positionering.
- Externe en internationale expertise wordt benut voor inspiratie en antwoorden in de actuele vraagstukken van het vrijwilligerswerk.
- Participatie door de leden in de dialoog en besluitvorming van de vereniging is vergroot.

Communicatie in 2021

Als er één jaar is waarin communicatie een allesbepalend onderdeel van ons werk is, dan wel 2021. Met de Nationale Vrijwilligersprijs en het Nationaal Jaar werken we aan de verdere ontwikkeling van ons Platform Vrijwillige Inzet, maar ook aan het uitbreiden van het bereik van onze sociale media. Daaraan ten grondslag ligt ook het thema van het Nationaal Jaar, want ook als vereniging wil we meer en nieuwe gezichten bereiken. Waar primair belangenbehartiging, de kwaliteit en de infrastructuur van het vrijwilligerswerk onze taak is, volgt nauw daarop dat ook het gezicht en de rol van de vereniging daarin duidelijk mogen zijn.

Dus waar het Platform Vrijwillige Inzet de basis voor de vragen en antwoorden is van, voor en door leden en partners en iedereen die hart heeft voor vrijwillige inzet, mogen deze partijen ook meer verbonden zijn met de vereniging. Het streven blijft om meer en meer partners te verbinden in het makkelijk en mogelijk maken van vrijwilligerswerk. In 2021 breiden we ons netwerk uit naar bedrijfsleven, onderwijs, meer fondsen en meer (lokale) overheden. Het Nationaal Jaar is daarvoor het vervoermiddel.

Als open vereniging op het hele brede en maatschappelijk thema van vrijwillige inzet is de doelgroep dus veel breder dan alleen de aangesloten leden. Deze communicatievisie is geheel in lijn met de praktische werkwijze van de vereniging, waarbij ledenbetrokkenheid en partnerschappen voorop staan.